

Arnau de Vilanova i els beguins de Barcelona

per Jaume Riera i Sans

panyada d'un estudi molt complet que els medievalistes llegiran amb avidesa i amb fruïció per les múltiples perspectives i directrius que assenyala i, sobretot, perquè el llibre conté moltes més coses de les que el títol permet esperar.

Efectivament, a més de donar-nos el text català i la seva versió italiana antiga, comentant-lo punt per punt amb un gran esclat d'erudició, Perarnau hi publica documents històrics coetanis sobre els beguins del bisbat de Barcelona; segueix la pista dels personatges relacionats amb Arnau de Vilanova dibuixant «El primer arnaldisme a Barcelona», i encara, al darrer capítol, analitza a fons «La significació doctrinal de l'*Alia informatio beguinorum*» contrastant-la amb els altres escrits espirituals i teològics de Vilanova.

Aquest primer llibre arnaldia del professor Perarnau, indubtablement, honora la Facultat de Teologia que l'ha publicat perquè esdevindrà, d'avui endavant, un llibre bàsic sobre la història dels moviments espirituals europeus anteriors a la Reforma. Tanmateix al llibre hi ha alguns lapsus i alguns punts que no semblen prou madurats. Podríem retreure-li, per exemple, que equivoca la data del concili de Tarragona, o que no té prou en compte l'obra més sincera del mestre dels beguins: el seu testament; però m'abstindré de retreure minúcies i assenyalaré només una qüestió fonamental que l'autor no s'ha plantejat: l'*Alia informatio beguinorum*, ¿és realment una obra d'Arnau de Vilanova?

Perarnau pren al peu de la lletra la sentència inquisitorial, i en parla tothora com d'una obra genuïna, per més que sovint es veu obligat a subratllar les diferències «profundes» (p. 153) que hi troba respecte als altres escrits arnaldians, fins arribar a afirmar que «surt fora del normal» (p. 181) i que «no expressa tant el seu pensament personal com la ideologia dels beguins» (pp. 65 i 145).

Des del moment que identificà el text català, Perarnau estigué convençut que es tractava d'una obra pròpia de Vilanova,

2. J. Perarnau, *L'Alia informatio beguinorum d'Arnau de Vilanova*, Barcelona, Facultat de Teologia, Secció de Sant Pacià (Studia, Textus, Subsidia, II), 1978, 213 p.

despullada de la seva introducció original i de les citacions en llatí, i incrustada a la requesta notarial que ens l'ha conservada, no fent cas que l'autor de la requesta, fra Guillem Martí, que era el cap dels beguins de Barcelona, se'n responsabilitza totalment («...en los quals capítols expressaré un poch, als mils que poré, de la dita doctrina», p. 97).

Jo diria que aquesta confessió explícita, i el fet que el to i el llenguatge de tota la requesta, posterior a la mort de Vilanova, siguin tan uniformes i coherents, obliguen a plantejar la hipòtesi inversa de la de Perarnau, és a dir, que potser tota la requesta fou redactada per fra Guillem Martí tal com està, en primera persona, i que fou més tard que la seva part central, encapçalada per una introducció en segona persona, adquirí vida independent circulant com un text d'inspiració arnaldiana.

En la qüestió de la paternitat exacta de l'obra, la sentència inquisitorial no serveix de testimoni irrecusable, perquè el pro-

pòsit de l'inquisidor no era tant condemnar les obres d'un difunt com invalidar i suprimir les bases doctrinals i textuals dels beguins que s'havien emparat en la personalitat d'Arnau de Vilanova i continuaven emparant-s'hi després de la seva mort. Segons la meua opinió, fins que un examen crític no hagi confirmat que l'*Alia informatio beguinorum* és realment d'Arnau de Vilanova, caldria deixar en suspens la reconstrucció del seu ideari espiritual. Si no és just penjar-li els disbarats que li imputaren els seus contradictors, tampoc no és correcte, jugant amb el doble sentit del mot «arnaldisme», atribuir-li el que feien i escrivien els que l'havien tingut per mestre i guia.

Finalment, no voldria cloure la ressenya d'aquest llibre excepcional sense indicar que, com és gairebé inevitable, l'autor pren partit personal sobre la matèria i sotmet a judici el moviment beguï. Perarnau, en certa manera, revalida la històrica condemna dels beguins, encara que amb llenguatge actualitzat, afirmant que els inquisidors tenien una part de raó a voler bandejar el seu estil de vida, perquè significava —diu— «la protesta callada i viscuda que es tancava als objectius d'un cristianisme ciutadà» (p. 143), és a dir, que eren uns reaccionaris.

Crec que un estudi fet amb simpatia envers les posicions radicals i inconformistes trobarà en el moviment beguï molts més caires positius dels pocs que hi assenyala Perarnau, el qual em sembla que també els hi hauria trobat si no fos professor de la Facultat de Teologia catòlica, que ha publicat el seu llibre, i no li calguessin, encara, les «llicències eclesiàstiques» prèvies per a publicar-lo.

poesia poc fràgil

per Francesc Parcerisas

FRÀGIL, per Xavier Bru de Sala. Llibres del Mall, Barcelona, 1979.

La poesia moderna ha perdut en gran part la seva antiga funció narrativa i dramàtica a causa dels canvis transcendents experimentats per les societats occidentals. Avui tenim altres mitjans per a lloar personatges, per a donar publicitat a situacions, per a contar històries; són, a grans trets, el que anomenem els mit-

jans de comunicació. Això no vol dir que la poesia moderna no hagi fet encara alguna excursió escadussera en aquests terrenys; tots tenim present la poesia d'intencionalitat social i política, els noms de Maiakovski, Aragon, Neruda, i odes concretes —la majoria no gaire afortunades— sobre personatges històrics.

Davant d'aquests canvis, la poesia s'ha refugiat en aquell clos que respon al que tradicionalment era anomenat la lírica.